

знаходиться. Основна мета методу аналізу рухів в роботі з кінесферами - навчити людину використовувати кожен з діаметрів кінесфер залежно від ситуації, що склалася.

Система "зусиль - форм". В системі аналізу рухів Р.Лабана поняття "зусилля" не означає обов'язкову наявність напруженості. Це скоріше означає наявність руху та енергії, яка виражається в русі. При цьому розглядається якість даного руху. Так, одна людина може підняти руку легко і впевнено, а інша - повільно і з напругою. Таким чином, рух у системі Лабана означає динамічні властивості процесу руху і співвідношення чотирьох основних фізичних характеристик енергії: свобода протікання, сила потоку, час протікання і спрямованість потоку. При кожному виборі людини на користь тієї або іншої дії змінюються характеристики енергії, усвідомлює це людина чи ні. Якщо людина привчена до детального самоконтролю, це призведе до уповільнення часу протікання потоку, якщо людина надто самовпевнена, це відіб'ється на силі потоку в бік її збільшення. Навіть найпростіші рухи, такі як хода, складаються з динамічних комбінацій пов'язаного і вільного потоку. Однією з цілей аналізу рухів є усвідомлення особливостей даних характеристик руху і збагачення словника "танцювальних рухів людини". Для цього в процесі аналізу рухів спершу проводиться опрацювання всіх чотирьох параметрів, прикладаються зусилля, після чого дані зусилля розглядаються з урахуванням почуттів і взаємин між ними.

Для аналізу рухів кожна з категорій руху (вага, час, потік, простір) є своєрідною життєвою темою особистості. Простір означає, наскільки значиму роль грає людина в цьому житті, як вона відчуває свій простір і вторгається в простір інших людей. Час - при якому ритмі життя людина відчуває себе більш впевнено, як він може вплинути на існуючий ритм життя. Вага - наскільки добре людина відчуває власну вагу, як вона співвідноситься зі зв'язком із землею і т.д. Потік - наскільки людина може підтримувати певний стиль руху, як може слідувати своїй меті.

Аналіз руху Р. Лабана є вкрай точною, але дуже складною системою, правильне виконання якої вимагає досить тривалого накопичення спеціальних знань і навичок спостереження.

Література

1. Laban, Rudolf & Lawrence, F.C. Laban Lawrence industrial rhythm/and lilt inlabour.– Manchester: Pathon Lawrence& Co, 1942.
2. Laban, Rudolf von; Lawrence, F. C. Effort: economy of human movement /Rudolf von Laban, F. C. Lawrence. – London: Macdonald and Evans, 1947.
3. Laban, Rudolf. Themasteryof movement /Rudolf Laban; witha newpref. By Roland Laban– 4thed. rev. and enlarged /Lisa Ullmann. – Plymouth: Northcote House, 1988 .
4. Laban, Rudolf. Modern Educational Dance/Rudolf Laban. – London: Macdonald and Evans, 1948.

УДК 37.01:001.8]:792.82

Бондур С. О.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА-РЕПЕТИТОРА»

Стаття присвячена проблемі взаємодії балетмейстера-репетитора та артистів балету в процесі освоєння хореографічного тексту, створеного балетмейстером-постановником. Аналізуються загальні напрямки роботи балетмейстера-репетитора над різними видами хореографічної форми.

Ключові слова: балетмейстер-репетитор, хореографічний текст, синхронність, хореографічний малюнок, творчий процес.

The article considers the problems of interaction of the ballet master-tutor and Ballet in the process of mastering of the choreographic text generated by the choreographer-Director. Analyses the General directions of the ballet master-tutor on various types of choreographic forms.

Keywords: *ballet master-tutor, choreographic text, synchronicity, choreography drawing, creative process.*

Актуальність проблеми формування професійної культури балетмейстера-репетитора полягає практично у відсутності науково-педагогічної та методичної літератури з теми. Методичні основи викладання курсу «Мистецтво балетмейстера-репетитора» для вищих навчальних закладів розроблені автором на основі методики викладання дисципліни «Мистецтво балетмейстера» та практичного досвіду багаторічної фахової роботи в Національній опері України.

Метою статті є визначення загальних напрямків роботи балетмейстера-репетитора над хореографічною формою. Завдання статті – розгляд кожного напрямку роботи для малих та великих різновидів хореографічної форми.

У процесі визначення загальних напрямків роботи балетмейстера-репетитора над різними видами хореографічної форми необхідними виявляються:

1. Точність виконання хореографічного тексту.
2. Синхронність виконання хореографічного руху.
3. Виконання чіткого малюнку танцю.
4. Відповідність образу, створеного балетмейстером.
5. Підготовка навчального і творчого процесу.

Розглянемо кожний напрямок роботи окремо. Хореографічний текст створює балетмейстер-постановник. Завдання балетмейстера-репетитора – творче осмислення, вільне оперування музично-хореографічним текстом та забезпечення точності виконання хореографічного тексту артистами балету до найменших деталей: співвідношення рухів з музикою, малюнки та їх зміни, нюансування в позах, смислове та психоемоційне навантаження, технічні складності. Стиль роботи балетмейстера-репетитора залежить від його творчої індивідуальності, кількості репетиційних годин та дотримання ним обраного педагогічного принципу: деякі балетмейстери працюють, одразу звертаючи увагу на кожну деталь хореографічного тексту, інші – охоплюють весь матеріал відразу, працюють «великими мазками».

Репетитор повинен знати найбільш універсальні та необхідні прийоми для подолання технічних складностей, що заважають артистам досягти високих результатів. Перш за все необхідно опанувати основи стилю хореографа, осмислити його індивідуальні характеристики, до яких відносимо: специфіку сприймання музичної форми, різноманітність рухових комбінацій, використання техніки, малюнків танцю, пластичних поз та ін. Репетитор слідкує за правильністю виконання хореографічного тексту, організовує робочий процес з нових введів у даний матеріал.

Синхронне виконання є одним з факторів професіоналізму артистів балету, важливою складовою задуму балетмейстера-постановника та активним компонентом сприймання візуального ряду балетного жанру. Аспект синхронності виконання рухів має відношення до роботи балетмейстера-репетитора з двома або більшою кількістю артистів балету. Досягнення результату в цьому аспекті прямо залежить від кількості репетиційного часу. Особливої складності набуває синхронне виконання у швидких темпах, тому репетитор працює над поступовим прискоренням, починаючи від повільного темпу у першому освоєнні матеріалу.

Якщо згадати незабутні враження від балетних сцен, в яких чіткість хореографічного малюнку та ідеальна рівність ліній викликає у глядачів захоплення – вихід лебедів в II акті балету «Лебедине озеро», тіней – в балеті «Баядерка», нереїд - у «Сплячій красуні», - саме цей виражальний засіб впливає на створення ефекту казкового видовища. Виконання чіткого хореографічного малюнку досягається шляхом великої кількості повторів і репетицій, але існують основні правила, якими керується в роботі з артистами балетмейстер-репетитор: важливо тримати лінію попереду себе та з правого й лівого боку. Рівністю, ідеальною чіткістю відрізняється виконавський стиль Маріїнського театру, театрів Гранд-Опера, Ковен-Гарден, АВТ та майже всіх балетних труп в Японії, що свідчить про високий ступінь відповідальності артистів та професіоналізм педагогів-репетиторів.

Осмислення та створення артистом образу, що відповідає задуму балетмейстера-постановника - теж завдання балетмейстера-репетитора. Педагог-репетитор у процесі постійної взаємодії з постановником надає артистам розгорнуту характеристику кожного образу окремо та у динаміці драматургічного розвитку: роз'яснює емоційний стан героїв та мотивацію кожної його зміни, акцентує увагу на виразному виконанні кожного руху, допомагає осмислено вдосконалювати виконавську техніку. У єдності вимог балетмейстера-постановника та педагога-репетитора саме репетитор контролює правильність образної трактовки на кожній репетиції.

Одним з найскладніших питань в роботі балетмейстера-репетитора є організація та проведення навчального й творчого процесу. Постановка та виконання конкретних завдань на кожній репетиції – показник кваліфікації репетитора. Дуже важливою також є сформована манера спілкування з артистами, яка повинна викликати адекватну реакцію-відповідь виконавців та стимулювати професійне виконання поставлених завдань. Психологічні знання репетитора надають йому можливість задавати необхідний темп репетиційного процесу, постійно підтримувати продуктивний настрій артистів, тримати дисципліну, давати чіткі, інтонаційно вивірені вказівки щодо виконання хореографічних рухів, раціонально розподіляти час на відпрацювання складних технічних рухів та комбінацій, коректно виправляти помилки та неточності.

Методика роботи балетмейстера-репетитора обов'язково враховує час на роботу з одним солістом, дуєтом, кордебалетом, над різними хореографічними формами, формуванням сценічного образу, пошуком гриму, підготовки робочого процесу на гастролях та основній сцені, вирішення питань взаємодії з балетмейстером-постановником, диригентом, балетним концертмейстером.

Особлива увага в методиці приділяється роботі з пластичною спадщиною. Освоєння та вивчення хореографії класиків починається з шедеврів Романтизму, вивчаються й сучасні зразки хореографічної спадщини. На кожному курсі вивчаються фрагменти з балетів, які репрезентують практичний досвід роботи балетмейстера-репетитора в театрі. Кожний репетитор має певний варіативний компонент у власній методиці, але основний показник його професійної роботи – спектакль, проведений на високому професійному рівні.

Література

1. Ваганова А.Я. Основы классического танца / А.Я.Ваганова. – Издание 6. Серия «Учебники для вузов. Специальная литература». – СПб.: Лань, 2000. – 192с.